Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Cena lista je $4.00. Entered as second-class matter January 22, 1914, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 20. aprila (April 20th) 1920. Subscription $4.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 93.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

V KEWANU JE MIR! VOJAŠTVO OSTANE.

VELEBIZNIŠKO ČASOPISJE SUMNIČI STAVKARJE.

Sklicuje se na izjave biznismanov in profitarjev.

Chicago, Ill. — Velebizniško časopisje poroča, da je v Kewanu mir, odkar je tje dospelo vojaštvo, da vzdržuje red in mir. Taka poročila so hudobna, ker imajo namen obuditi pri čitateljih mnenje, katerim niso znane razmere v Kewanu, da so se tam vršili veliki izgredi, preden so tje dospele vojaške čete. Ravno to časopisje pa poleg še povdarja, da vojaške čete ostanejo v mestu, dokler razmere ne postanejo normalne, ker se merodajni faktorji v mestu boje, da takoj po odhodu iz mesta nastanejo zopet nemiri.

Delavci v tovarni Walworth Manufacturing kompanije so bili že od 15. marca na stavki. Kompanija se je poslužila taktike, kakršne se poslužijo vsi podjetniki, ki so nasprotniki delavske strokovne organizacije. Najprvo je kompanija poskusila delavce izstradati. Ali pričakovanja kompanije se niso izpolnila. Čimdalj je trajala stavka, toliko tesnejša je postajala solidarnost med stavkujočimi delavci, poleg je pa naraščalo prepričanje, da zmagajo zanesljivo, če še nekaj časa ostanejo solidarni. Kompanija je spoznala končno, da se je zmotila v svoji taktiki in da se izstradanje delavcev ni obneslo.

Treba je bilo, da se nekaj zgodi. Kaj? Umetnih nemirov je treba, češ, da stavkarji groze in da je lastnina v nevarnosti. Kadar se to zgodi, je pa treba zahtevati vojaško pomoč.

In res se je zgodilo nekaj. Kaj pa? Nekdo je pred stavkokazom streljal z lovsko puško, da mu je delal strah. Neki kompanijski policaj je bil oprasnjen z opeko po glavi, da so lahko rekli, neki štrajkar je tega deputija udaril po glavi.

Nemiri so bili sicer vprizorjeni nerodno, kompanija je pa le dosegla, kar je hotela. Šerif je takoj brzojavil podgovernerju Oglesbyju, da je treba poslati vojaštvo. Vse se je zgodilo šele po končanih volitvah, ker bi dogodki vplivali, če bi se odigrali pred primarnimi volitvami, da bi bil izid volitev malo drugačen.

Zdaj je vojaštvo tam, delavci se pa vseeno niso vrnili na delo. Kompanija je zopet spremenila svojo taktiko. Pričela je v velebizniškem časopisju pripovedovati, da mora vojaštvo ostati v Kewanu, ker se je bati, da nastanejo nemiri, če odide iz mesta. Tudi ta propaganda ima svoj namen. Kompanija bo še enkrat poiskusila svojo srečo. Poslala bo križem Združenih držav agente, ki bodo delavcem pripovedovali, da lahko v Kewanu dobe delo proti izredno visoki mezdi. Agentje bodo seveda zamolčali, da so delavci zastavkali, ker je kompanija plačevala prenizko mezdo in ni hotela priznati organizacije.

To je poizkus kompanije, če se obnese, bo seveda kompanija zmagala, če propade, se bo morala kompanija podati.

To je vzrok, zakaj zdaj velebizniško časopisje tako veliko poroča o stavki po nalogu gospodarjev, dasiravno je preje sploh molčalo o stavki, ko je bila njegova dolžnost, da poroča, da je v Kewanu zastavkalo tri tisoč delavcev.

ČE UMRE VPLIVEN PODJETNIK . . .

Chicago, Ill. — Včeraj je počivalo ob desetih dopoldne dvanajst miljonov telefonskih aparatov za eno minuto, ker je umrl Theodore N. Vail, predsednik ravnateljstva American Telephone kompanije, v petek.

Tako se zgodi, kadar umrje vpliven podjetnik, da je razlika med delavčevo in podjetnikovo smrtjo menda zato, ker so po Kristovih naukih bratje vsi ljudje na svetu.

NOV ŠVEDSKI ZAKON JE GOSPODARSKO IZJEDNAČIL MOŽA IN ŽENO.

Stockholm, 19. apr. — Obe zbornici švedskega parlamenta sta sprejeli z veliko večino nov ženitveni zakon, ki postavlja moža in ženo na enako gospodarsko stališče. Mož ni več edini gospodar, temveč mora deliti premoženje s soprogo in nima pravice razpolagati z ženino lastnino. Žena je postala gospodarsko neodvisna.

KAOS NA ŽELEZNICAH JE ŠE BOLJ ZAMOTAN.

BRATOVŠČINE SO IZKLJUČILE PRAZNUJOČE ŽELEZNIČARJE.

Železničarji so ponovili sklep, da se ne vrnejo na delo, dokler njih zahteve niso sprejete.

Chicago, Ill. — Praznujoči železničarji so izključeni iz bratovščin avtomatično in nekateri sodijo, da ta akcija pomaga zboljšati položaj, ker bode železniške družbe lahko nastavile nove ljudi. Dogodki pa seveda govori drugače, ker se novi uslužbenci ne priuče delu na velikih kolodvorih kar čez noč in tudi ni lahka reč nadomestiti vseh železniških uslužbencev, ki so odpovedali delo. Železniški ravnatelji prikazujejo stvar seveda v drugi luči in hočejo dopovedati javnosti, da so take spremembe igrača, kajti zaključili so, da ne priznajo drugih železničarskih organizacij kot bratovščin.

Kako je ta zaključek vplival na kolodvorske uslužbence, ki so podali rezignacije, pa dokazuje sklep, ki so ga osvojili. Sprejeli so dve novi in važni zahtevi:

1. Da železniške družbe priznajo "Čikaško zvezo ogibališčnih čuvajev kot glavni faktor pri vseh pogajanjih vseh zahtev, ki se tičejo premikačev in ogibališčnih čuvajev.

2. Železniške družbe ne smejo nobenega železničarja zapostavljati, ki je odpovedal službo in če se vrne na delo, mu mora biti šteta starostna pravica.

Če bo prva zahteva sprejeta, tedaj prenehа eksistirati "Severoameriška unija premikačev."

Kakšnih pet sto članov te organizacije je obdržavalo shod v nedeljo zvečer in so sklenili s 423 glasovi proti 47 glasovom, da izroče denar organizacije novi organizaciji kolodvorskih uslužbencev.

Brzojavke, ki prihajajo iz raznih krajev in na katere se ni zanesti, da so resnične, slikajo položaj v različnih barvah. Nekatere brzojavke poročajo, da so kolodvorski uslužbenci zaključili, da se ne vrnejo na delo, dokler zahteve ne bodo sprejete, od drugje pa poročajo, da se počasi vračajo na delo.

HOWAT OPROŠČEN, NAVDUŠENO SPREJET OD RUDARJEV.

Pittsburg, Kans. — Aleksander Howat, predsednik premogarske organizacije, je bil v nedeljo s tremi drugimi unijskim odborniki izpuščen iz zaporov v Ottawi proti poroštvu. Več tisoč rudarjev je priredilo velik javni shod v Franklinu, na katerem je bil Howat navdušeno sprejet. Stavka 10,000 rudarjev se nadaljuje.

KAJ SLUŽI V DANAŠNJIH DNEH ZA TISKANJE ČASNIKOV.

Kenosha, Wis. — Pomanjkanje tiskovnega papirja občuti tudi tukajšnji list "Kenosha Evening News", dasiravno naklada tega lista znaša le šest tisoč iztisov na dan. Ker izdajatelj lista ne more dobiti tiskovnega papirja za nobeno ceno, se je odločil, da bo tiskal list na papirju, ki služi za zavijanje, dokler ne dobi tiskovnega papirja. Najbrž bo tiskal list na tem papirju skozi več dni.

FRANCOSKI ČRNI TEROR V PORENJU.

Gorostasna hudodelstva afriških divjakov, s katerimi francoski imperialisti "rešujejo" civilizacijo.

ZLOČINI SO NEPOPISNI.

London, 19. apr. — "The London Daily Herald" je objavil serijo člankov izpod peresa Eda Morela, znanega publicista, ki je pred več leti odkril barbarstva belgijskih kolonistov v afriškem Kongu. Topot se Morel bavi z nezaslišanim barbarstvom francoskih črnokožnih čet, s katerimi je Francija "osrečila" Evropo. Francosko in sploh zavezniško imperialistično časopisje molči o teh barbarstvih, toda našli so se možje, ki ne morejo več molčati in ko pride strašna resnica na dan, bo zasmrdelo do neba in ponosna Francija, "zaščitnica civilizacije in demokracije", bo udarjena s pečatom največje sramote. Jean Longuet, voditelj francoskih socialistov, je potrdil Morelova odkritja kot resnična in je izjavil, da bodo socialistični poslanci spravili strašno afero na dan v parlamentu.

Morel piše:

"Prejel sem nepobitne informacije, da francoski militaristi počenjajo nepopisne bestijanosti nad belopoltnim ženstvom, ljudstvom in civilizacijo sploh. Francoski militaristi so med vojno spravili na bojišča na tisoče primitivnih afriških barbarjev, ampak to jim še ni bilo dovolj in danes jih pošiljajo po vsej Evropi, kjer je njihov imperializem v nevarnosti. Vporabljajo jih pri klanju ruskih kmetov in delavcev, imajo jih na Turškem in v Bolgariji, Siriji, gornji Šleziji in povsod, kamor je treba poslati francoske čete, ki opravljajo službo mednarodnih kapitalističnih žandarjev.

Največ teh divjakov je pa vposlenih v nemškem Palatinatu, to je v okupiranih krajih ob reki Reni. Kakor sem izvedel, je tam okrog 40,000 zamorcev iz Senegala, Maroka in Alžira.

Divjaki so postali pravi črni teror za prebivalstvo, a najbolj žalostno in sramotno je to, da se črni teror izvršuje po popolno zaščito francoskih vojaških poveljnikov. Črnci napadajo ženske in ni ga dneva, da ne bi nemoteno in na najbolj zverski način posilili večje število nemških deklet in žen. Poleg tega ubijajo neoboroženo moške, ki skušajo braniti žene, ropajo in kradejo kot srake ter razširjajo spolne bolezni med nesrečne ljudi. Čast ženstva in življenje človeka v Palatinatu je danes toliko vredno kot je bilo pred dvatisoč leti — in to je Francija dosegla v takozvani mirovni pogodbi!

Podrobnosti o zločinih je nemogoče popisati, ker niso za tisk. Ampak to še ni vse. Francoski militaristi bi radi preprečili napade in posilstva nesrečnic s tem, **da so legalizirali spolno razmerje med črnci in nemškim ženstvom;** ponižali so žene na nivo prostitutk. Valutno razmerje med frankom in marko igra veliko ulogo. Določili so ceno dvajset frankov za posilstvo in to je 150 nemških mark.

V dolini Saar imam nebroj priče ostudnih zločinov. Zadnje čase je izginilo veliko število mladih deklet, katerih trupla so bila najdena v reki. Lokalnim občinskim svetom je ukazano, da morajo skrbeti za bordele, da se črnokožni vojaki lahko "zabavajo". Mesto Saarbruecken je že potrošilo 70,000 mark za vzdrževanje prostitutk na povelje francoskih poveljnikov. Ko je župan neke občine povedal Francozom, da občina ne more iz svoje blagajne dati denarja za bordel, mu je francoski častnik zagrozil, da ga postavi pred vojno sodišče, a črncem da bo dovoljeno iskati ženske po hišah; na to grožnjo se je župan seveda udal brez ugovora.

Veliko število deklet, ki postanejo žrtve afriških divjakov, je izvršilo samomor.

(Dalje na 3. strani.)

PREDSEDNIK WILSON JE PROTI TEMU, DA BI SRBI DOBILI SKADER.

San Remo, Italija, 19. apr. — Ameriški poslanik R. U. Johnson v Italiji je danes izjavil, da bo predsednik Wilson protestiral proti načrtu za razdelitev Albanije in da Srbija dobi Skader. Wilsonovo stališče je, da se Italijani in Jugoslovani ne smejo naplačati na račun Albanije za medsebojne izgube v Primorju in v okolici Reke.

ITALIJA ZAHTEVA PRIZNANJE SOVJETOV.

"Velika trojica" v San Remu si beli glave, kako bi bil volk sit in koza cela.

JUGOSLOVANSKE DELEGACIJE MANJKA.

San Remo, Italija, 19. apr. — Danes je bila formalno otvorjena konferenca vrhovnega sveta in kot se poroča, je turško vprašanje prva točka dnevnega reda. Nekaj se tudi govori, da se je velika trojica zedinila, da zavezniške čete okupirajo dolino Ruhr in ostanejo tam dokler Nemčija ne razoroži armade. V San Remu ni nikogar, ki bi imel pooblastilo od ameriške vlade, da sme zastopati Združene države. Jugoslavija tudi nima zastopnikov.

London, 19. apr. — Iz avtentičnih virov se poroča, da bo italijanski ministrski predsednik Nitti še danes zahteval na konferenci vrhovnega sveta, ki je bila otvorjena danes v San Remu, da liga narodov v sploknem pripozna sovjetsko Rusijo. Nitti smatra, da je mir z ruskimi sovjeti edina rešitev evropskega gospodarskega problema in v ta namen bo napel vse sile, da pridobi Francijo na svojo stran.

Druga važna vprašanja poleg Rusije na dnevnem redu konference vrhovnega sveta so: turški kaos, angleško-francoska-nemška mešanica in jadranski problem. Angleški opazovalci pravijo, da bo Turčija dala največ opravka, kajti tam se najbolj križajo angleški in francoski interesi. Da bodo turške dežele Sirija, Palestina, Arabija, Mezopotamija in Armenija odrezane od otomanskega cesarstva, o tem ni več vprašanja, toda veliko vprašanje je, kdo dobi te dežele.

San Remo, Italija, 19. apr. — Diplomatični oder v tem prekrasnem italijanskem mestecu na obali Sredozemskega morja je pripravljen. Konferenca "velike trojice" in ostalih zavezniških zastopnikov se vrši v dvorani gradu De Vachan, ki se imenuje "Paradiž". Lloyd George, Nitti in Millerand so imeli že včeraj preliminarno konferenco, da sestavijo program. Po konferenci so izjavili, da ne bodo govorili s časnikarskimi poročevalci med potekom konference. Nekaj se govori, da bo angleško-francoski spor glede Nemčije prvi na vrsti, drugi pa pravijo, da bo turško vprašanje. Velika trojica bo imela dnevno dve seji.

Angleži, Francozi in Italijani so napolnili tri velike hotele. Drugi prostori so oddani Belgijcem, Grkom in Japoncem. Pričakuje se, da pridejo tudi turški delegatje, ki dobe mirovno pogodbo. Jugoslovanske delegacije še ni bilo tukaj v nedeljo. Ameriški poslanik Robert U. Johnson v Rimu je bil tudi tu, toda rekel je, da ni v nobeni oficijelni zvezi s konferenčniki; razume se, da bo predsednik Wilson redno obveščen o razpravah in zaključkih.

ŠTIRJE PROFITARJI ARETIRANI.

New York, N. Y. — Tukaj so bili aretirani štirje veletrgovci, ki so obtoženi profitarstva. Med aretiranimi je tudi Eugene A. Sullivan, poznan v trgovskem svetu pod imenom kralj krompirja.

BANKIRJI SO VRGLI MASKO RAZ OBRAZOV.

POKAZALI SO, ZAKAJ SO SE POTEGOVALI ZA PRIHRANITEV DNEVNE SVITLOBE.

Bančnim uslužbencem so podaljšali delovni čas za eno uro.

Chicago, Ill. — Bankirji so odvrgli masko in pokazali javnosti, zakaj so zahtevali, da se pomakne kazalec na uri spomladi za eno uro naprej. Svoj namen so dolgo časa prikrivali z lepimi frazami, da so zgnani delavci potrebni po trdem delu v tovarnah več solnca. To se pa dosože, ako delavci zjutraj prično eno uro preje z delom, zvečer pa nehajo delati eno uro preje. To pesem je ponavljalo velebizniško časopisje v vseh varijacijah. Delavski voditelji so svarili pred to pesmijo, kajti velebizniški listi niso še nikdar priporočali nobene reforme, ki je koristila delavcem, če niso imeli od nje privatni interesi velikega dobička.

Zdaj se je pokazalo, da je "Čikaška delavska federacija" ravnala popolnoma pravilno, ko je protestirala proti mestni odredbi za prihranitev dnevne svitlobe, ki jo je velebizniško časopisje priporočalo s pravo ciganso zgovornostjo. Bančni interesi so dolgo časa skrivali pravi namen priporočila, ki je prihajalo od njih. S pravo barvo so prišli na dan, ko so se prepričali, da jim prav nič ne pomaga, če igrajo skrivalnice. Seveda ni to priznanje prišlo čez noč, ampak je prišlo polagoma. Najprvo so jokali v velebizniškem časopisju, koliko izgube bodo imeli denarni menjalci, meštarji in bankirji, ker bo borza v New Yorku dve uri preje odprta, kot v Chicagu. S to jokavostjo so hoteli pritisniti na mestne očete, da sprejmejo odredbo za prihranitev dnevne svitlobe. Jokavost ni pomagala, kajti strokovno organizirano delavstvo je proti tej odredbi tako odločno protestiralo, da mestni očetje niso dvomili niti eno minuto, kaj strokovno organizirano delavstvo zahteva, čeprav so navadno mestni očetje napram takim delavskim zahtevam gluhi. Stvar se je odigrala ob času volilne kampanje za mestni občinski zastop in tako so bili mestni očetje saj začasno prisiljeni poslušati glas strokovno organiziranega delavstva, čeprav so mogoče v svojem srcu sklenili, da ne dajo za zahteve strokovno organiziranega delavstva počenega groša, kadar mine nevarnost zanje, da mogoče propadejo pri volitvah.

Tako se je zgodilo, da je bankirska zahteva po prihranitvi dnevne svitlobe padla v vodo.

Bančni in drugi denarni privatni interesi so sprevideli, da letos ne opravijo nič, pa so vrgli krinko od sebe. Pokazali so očitno, zakaj so zahtevali, da se sprejme mestna odredba za prihranitev dnevne svitlobe.

Preje so bančni uslužbenci prihajali na delo ob desetih dopoldne, popoldne ob treh so pa šli domov. Zdaj odpro banke zjutraj ob devetih in ob tem času morajo biti tudi bančni uslužbenci na delu. Domov pa ne gredo popoldne ob dveh, ker prično z delom eno uro preje, ampak zanje neha delo šele ob treh popoldne. **Delati morajo eno uro več na dan!**

Eno uro več dela, mezda pa ostane taka, kot je bila, to je bil cilj bančnih interesov, da so s tako trdovratnostjo zahtevali, da mestni zastop sprejme odredbo za prihranitev dnevne svitlobe.

Organizacija bančnih uslužbencev je protestirala proti podaljšanju delovnih ur, če bo protest imel kakšen uspeh, je pa dvomljiva reč, ker je organizacija še šibka.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo nestalno. Severovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 43, najnižja 40. Solnce izide ob 5:01, zaide ob 6:35.

IZDATKI AMERIŠKE VLADE ZNAŠAJO DNEVO 18 MILJONOV DOLARJEV.

Washington, D. C. — Letošnji izdatki vlade bodo po mnenju uradnikov zakladniškega departmenta znašali koncem fiskalnega leta vsoto $6,750,000,000 ali 18 miljonov dolarjev dnevno. V zadnjih devetih mesecih je vlada izdala $5,028,176,000. Tukaj pa niso vštete razne aprovizacije, ki jih je dovolil kongres.

VZHODNA SIBIRIJA NEODVISNA REPUBLIKA.

Socialni revolucionarji so oklicali neodvisnost, da se izognejo Japoncev.

RUSKO-LETONSKA MIROVNA KONFERENCA.

Moskva (čez London), 19. apr. — Sibirija, vzhodno od Bajkalskega jezera, je neodvisna republika. Sovjetska vlada je pravkar prejela proklamacijo socialnih revolucionarjev v Verhne-Udinsku, ki se glasi:

"Ljudstvo osvobodenih pokrajin v Transbajkaliji, Amurju in v ruskih primorskih deželah, na Sahalinu, v Kamčatki in ob razlaščeni kitajski železnici, zavedajoče se geografskih in ekonomskih razlik med temi pokrajinami in evropsko Rusijo, izjavlja po svojih izvoljenih zastopnikih, da so te pokrajine od danes neodvisne od zapadne ruske republike. Vlada mora biti demokratična in vsi sloji prebivalstva so svobodni z enakimi pravicami. Sedanja vlada je provizorična in njena naloga je, da skliče ustavodajno skupščino, v kateri bodo zastopane vse stranke. Provizorična vlada ima oblast, da zatre ostanke reakcije. Apeliramo na bivše vojake in častnike Kolčaka in Semenova, da odložé orožje in se vrnejo mirno na delo. Smrtna kazen je odpravljena."

Svet ljudskih komisarjev v Moskvi še ni izjavil kakšno stališče vzame napram gornjemu okliku, ali pričakuje se, da bodo sovjeti priznali novo republiko v Sibiriji na enak način, kakor je bila priznana Estonija, to je na podlagi samoodločevanja. Sovjetski uradniki so mnenja, da se je vzhodnosibirska republika ustanovila z namenom, da vzame Japoncem zadnjo pretvezo za osvajanje primorskih mest.

Moskva, 18. apr. — Letonska delegacija je na mirovni konferenci s sovjetsko Rusijo predložila svoje zahteve, ki so: Prvič priznanje popolne neodvisnosti Letonije in njenih naturnih mej; drugič vzajemna odpoved vsake vojne odškodnine; tretjič vzajemna odpoved poseganja v notranje zadeve; četrtič povrnitev lastninskih pravic letskim državljanom v Rusiji in povračilo zaplenjenega premoženja; šestič povrnitev škode, ki jo je imela Letonija v nemško-ruski in pozneje v letonsko-ruski vojni.

Adolf Joffe, načelnik ruske delegacije, je odgovoril, da meja se mora določiti po etnografskih razmerah in kar se tiče lastninskih pravic Letoncev v Rusiji, morajo o tem veljati sovjetski zakoni.

STAVBINSKIM PODJETNIKOM JE ZRASTEL GREBEN.

Bloomington, Ill. — Tukajšnji stavbinski podjetniki so izprli stavbinske delavce, ker mislijo s tako taktiko razbiti strokovno organizacijo stavbinskih delavcev. Well, gospodje se bodo zmotili, kakor so se navadno še vselej zmotili stavbinski podjetniki, kadar so pričeli na ta način razbijati delavske organizacije.

LETALEC PONESREČIL.

Rantoul, Ill. — Lajtnant James Welch je padel s svojim letalom na chanutskem letalskem polju, ko se je spuščal na tla. Obležal je mrtev, letalo se je pa razbilo na kose.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $4.00 na leto, $2.00 za pol leta in $1.00 za tri mesece; Chicago $5.50 na leto, $2.75 za pol leta, $1.40 za tri mesece, in za inozemstvo $7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $4 per year; Chicago $5.50, and foreign countries $7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Marca 31-20) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poravnajte jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KDO PRISPEVA TISOČAKE IN TISOČAKE V KAMPANJSKI SKLAD?

Kdor je opazoval primarne volitve, ko gre le za nominacijo kandidatov in izvolitev zaupnikov starih strank, se je lahko prepričal, da niso bili v kampanji izdani le tisočaki, ampak potrošeni so bili miljoni dolarjev. Brošure, letaki, shodi, pojedine, obiskovanje volilcev od hiše do hiše po plačanih agitatorjih itd. stane lep denar. Kandidatje, ki so kandidirali za razna mesta, niso tega denarja potrošili iz svojega žepa, ker bi marsikateri tak kandidat bil primoran na sodišču napovedati bankrot, če bi sam plačeval kampanjske troške. Od kje je torej prišel denar za kampanjo?

Ali so ga dali delavci, ki komaj toliko zaslužijo, da skromno izhajajo sproti? Ne, delavci niso dali teh miljonov za kampanjski sklad, ker jih nimajo. Denar za kampanjo so torej prispevali taki ljudje, ki imajo denar in katerim ni treba desetkrat obrniti centa, preden ga potrošijo. Ljudje, ki imajo denar, so veleindustrijalci in veletrgovci. Tem ljudem ni treba gledati na vsak cent, zakaj ga izdajo, vendar pa ne izdajo nobenega centa, da ne bi vedeli, zakaj ga izdajo.

Če veleindustrijalci in veletrgovci izdajo lepe tisočake za volilno kampanjo, tedaj zahtevajo, da so njih interesi tudi dobro zavarovani.

Dobro bi bilo za volilce, da bi vedeli za vsak cent, ki je bil izdan za kampanjo raznih kandidatov starih strank, ker bi volilci najhitreje prišli do spoznanja, da ne more tisti zastopati delavskih interesov, ki je prejel tisočake od veletrgovcev in veleindustrijalcev za svojo volilno kampanjo, ker nihče ne more služiti dvema ljudskima slojema, katerih interesi so popolnoma različni.

Če so bili v volilni kampanji ob času primarnih volitev izdani miljoni, ko so se za kandidaturo tepli med sabo le kandidatje starih strank, lahko sklepamo, da bodo v jeseni izdane ogromne vsote denarja od strani posebnih interesov za svoje kandidate, ko bodo tem kandidatom stali nasproti kandidatje, ki so jih postavili politično organizirani delavci in farmarji.

Politično organizirani delavci ne morejo izdati za izvolitev svojih kandidatov miljonov dolarjev, ker jih nimajo, vseeno je pa kampanja delavskih kandidatov lahko uspešna, če politično zreli delavci store svojo dolžnost in agitirajo od ust do ust za izvolitev svojih kandidatov. Vprav to, da so kandidatom starih političnih strank tisočaki ali celo miljoni dolarjev na razpolago, je najbolje agitatorično sredstvo politično zrelih in zavednih delavcev, ker lahko svojim tovaršem dopovejo, da privatni interesi niso izdali miljonov dolarjev za izvolitev svojih kandidatov, da bodo ti kandidati, če bodo izvoljeni, zastopali koristi delavstva. To je argument, ki ga ne ovržejo vse trditve navihanih političarjev starih strank, kateri mamijo delavce s frazami, da lahko vsak kandidat zastopa enako interese delavstva in privatnih interesov.

Ali naj delavci zaupajo profitarjem, da bodo izdajali denar za volilno kampanjo, da bodo zavarovani delavski in farmarski interesi, ki so enako odrli farmarje in delavce in žele, da jih še nadalje odirajo? Ne. Tako neumni niso delavci. Kajti kandidat, ki je sprejel prispevke od profitarjev v svoj kampanjski sklad, ne more zastopati delavskih in farmarskih interesov.

V jeseni se bo vršila glavna volilna bitka. Ta jesen pa ni tako daleč, kot nekateri mislijo. Še nekaj mesecev in jesen bo tukaj. In ta čas do jeseni morajo delavci dobro izrabiti za svojo volilno kampanjo, če nočejo zopet ostati brez zastopnikov v postavodajnih zborih in občinskih zastopih. Jeklarski delavci naj se le spomnijo svoje zadnje stavke in razumeli bodo, da je treba z vsemi močmi agitirati že zdaj, da bo v jeseni izvoljeno lepo število kandidatov, ki so jih postavili politično zreli, zavedni in organizirani farmarji in delavci. To velja tudi za druge delavske stroke, kajti če delavstvo ne bo posvetilo vseh svojih moči za izvolitev svojih poslancev in občinskih zastopnikov, bo poraženo na volišču.

Delavstvo res ne more izdati miljonov dolarjev za izvolitev svojih kandidatov, ker jih nima, ampak vsak delavec lahko pripomore do zmage delavstva na volišču, če agitira povsod, v tovarni, doma ali pa na obisku pri svojih prijateljih, za izvolitev svojih kandidatov. Kajti če vsak delavec postane agitator za delavske kandidate, tedaj bo več agitatorjev v kampanji proti kandidatom starih političnih strank, kot jih morejo nastaviti miljoni dolarjev privatnih interesov in vsakovrstnih profitarjev in verižnikov.

Zmaga delavstva na volišču je odvisna od delavstva in od nikogar drugega! Delavci pripravljajte se za volitve!

DOPISI.

Wyano, Pa. — Delavske razmere v tukajšnji okolici so vedno slabše in zaslužek niti ne zadostuje za tobak. Delamo po dva do tri dni v tednu in še tedaj le po par ur na dan. Marsikateri premogar dobi le po en vozliček in pripeti se tudi, da nobenega. Za vzrok navajajo, da je pomanjkanje železniških voz.

V zadnjem našem sporu s premogovniimi baroni smo predložili zahtevajo za šesturni delavnik in pet dni v tednu. Baroni so to zahtevo odločno odklonili in nam dali tri dni v tednu in triurni delavnik.

Vsled tega ne svetujem rojakom, da bi hodili sem za delom, dokler se razmere ne izboljšajo, kar bom pa že poročal.

Pred kratkim sem čital dopis iz Verone, Pa., v katerem dopisnik omenja, da tam razmere še niso tako slabe in da delajo sleherni dan in da nekateri premogarji zaslužijo od 60 do 80 dolarjev na dva tedna. Omenja pa tudi, da morajo delati kot črna živina, ako hočejo, da toliko zaslužijo. Po mojem mnenju so take razmere dosti slabe. Nadalje omenja, da nasprotniki delavstva takoj razglasijo vsakogar za boljševika in nevarnega prekucuha, ako deluje za politično in strokovno organizacijo. Ako se hočemo organizirati strokovno in politično, se ne smemo ozirati na take malenkosti. Če bomo te podrepnike ljudskih izkoriščevalcev poslušali, se ne bomo nikdar organizirali in bi tudi ne bilo nobene delavske organizacije, politične ne strokovne. Vsak razrednozaveden delavec dobro ve, koga mora poslušati.

Bližajo se jesenske volitve, na katere se moramo delavci že sedaj pripravljati. Dolžnost slehernega delavca je, da se udeleži teh volitev in da glasuje za delavske kandidate. Ako pa kateri delavec glasuje za nasprotnike, ta se izrazi, da je popolnoma zadovoljen s sedanjimi razmerami in ni upravičen kritizirati, ali pa zabavljati. Poleg tega je pa tudi izdajalec svojih lastnih interesov. Apeliram na vse delavce, udeležite se polnoštevilno prihodnjih jesenskih volitev in glasujte za delavske kandidate. Ne prodajate svojih glasov za sladke besede ali obljube, katerih smo dobili že toliko, da bi lahko živeli najbolj udobno, ako bi jih izpolnili oni, ki so nam jih dali; ne prodajate vaših glasov za ničvredno cigaro.—

Delavci, zavedajte se svoje razredne dolžnosti. — **Peter Grum.**—

Gross, Kans. — Prihodnja konferenčna seja kansaške okrožne organizacije JRZ se vrši 25. aprila t. l. v Yale, Kans. v John Dularjevi dvorani. Pričetek točno ob drugi uri popoldan. —

Ker se skupna seja že ni vršila več mesecev, radi tega apeliram na vse rojake in zastopnike posameznih društev, da se udeleže te konferenčne seje v polnem številu. — **Anton Šular**, tajnik.

Wilton, N. Dak. — Z delavskimi razmerami se ne morem pohvaliti, ker delamo le dva do tri dni v tednu. V kratkem pričakujemo še več neprostovoljnih počitnic. Dobili smo nekak priboljšek pri naši plači, ki pa nikakor ne zadostuje za sedanje razmere, ker so vse življenske potrebščine dražje sleherni dan. Ako nam povišajo plačo za dvajset odstotkov, živila takoj podražijo za štirideset. In sedaj naj pa premisli izkoriščani delavec, kako se bo preživel s sedanjim zaslužkom in kdo ima dobiček od povišanja plače. Nihče drugi ne, kot veleprofitarji, v katerih blagajno se steka ves dobiček in delavcu pa ne ostane drugega, kot žuljave roke in prazen žep ter prezgodnja smrt.

Dokler se delavec ne bo zavedal svojih dolžnosti, katere ima do sebe in do razreda, k kateremu spada, je nemogoče pričakovati izpremembe sedanjih razmer v prilog delavca. Ko se bodo pa vsi delavci prebudili iz sedanjega političnega spanja, se zavedali svojih dolžnosti in se organizirali v politični stranki ter skupno nastopili na volišče in izvolili svoje zastopnike, zastopnike iz svojih delavskih vrst, tedaj šele smemo pričakovati izboljšanje delavskega položaja. Sicer je že skrajni čas, da se delavci prebudijo in da sami samostojno nastopijo v političnem boju in da ne služijo več za žogo starim političnim velemeščanskim strankam. Dolžnost slehernega delavca je, da se organizira politično, da se udeleži slehernih volitev in da glasuje za delavske kandidate. —

Vreme imamo še precej lepo spomladansko, le mrzel severni veter še vedno pleše svoj čardaš. Toda tudi ta bo kmalo izginil in vzel slovo za nekaj mesecev.—

Pozabiti tudi ne smem omeniti tukajšnje nove vrste domačo industrijo, namreč žganjekuharstvo, ki se je zelo razvila v sedanjem času. Toda ta industrija je malo časa vspevala, ker so nasprotniki "ognjene vode" takoj izvohali "krivce" in jih naznanili. Smrtni sovražniki John Barleycorna so izvedli ofenzivo, zajeli vse žganjekuharje, uničili orodje za izdelavo te "ognjene vode" in žganjekuharje odvedli na policijsko postajo, kjer je vsak moral podpisati varščine v znesku tisoč dolarjev. To žganje, ki so ga kuhad, so imenovali "Mooneshine Whisky", po kateri je vsakega glava bolela, kdor ga je pil. — **Frank Žagar.** —

Maundsville, W. Va. — Tukajšnja naselbina je zela majhna, toda kljub temu vzdržujemo dve slovenski društvi, društvo SNPJ, in društvo SSPZ, kateri obe še dosti dobro napredujeta. Na dnevnem redu imamo sedaj najbolj združitev slovenskih podpornih zvez in jednot in vsi željno pričakujemo, da se stvar uresniči.—

Spomlad je tu, solčni žarki so gorkejši, in vse se živahnejšegiblje. Solnčni žarki prodirajo počasi pa gotovo tudi v temnejše kote, toda kljub temu se najde še vedno peščica ljudi, ki hoče tisoče in tisoče drugih držati v temi in jim odvzeti še tisto trohico pravic, ki jih imajo.

Delavske razmere v tukajšnji okolici so slabe in rovi obratujejo samo s polovičnim časom. Slovenci, naseljeni v tukajšnji okolici, hodimo vsi na delo čez reko Ohio v državo Ohio. V zrok temu je, ker nihče in tudi ne more biti stavkokaz. Kajti decembra meseca lanskega leta so tukajšnji velebiznismani s pomočjo nekaterih Litvinov in Poljakov nam odvzeli vse unijske pravice in tukajšnji premogorovi razun enega, so vsi neunijski ali takozvani "odprte delavnice". Vsled tega ne maramo Slovenci delati v teh rovih in smo raje poiskali delo drugje.

Kot sem že omenil, obratujejo rovi le s polovičnim časom, vsled tega ne svetujem nikomur, da bi prišel sem kdo za delom, ker za pravega premogarja sploh ni dela tukaj, kot ga tudi za nas ni in smo primorani iskati delo drugje. Ko se pa razmere zboljšajo, bom pa že sporočil.

Sedaj se je raznesla govorica, da bo v kratkem ustavljen ves obrat vsled železničarske stavke.

2. aprila je kruta smrt ugrabila rojaka Frank Lauterju najmlajšega sinčka, starega 11 mesecev. Prizadeti družini moje najiskreneje sožalje. — **Thomas Revše.**

New York, N. Y. — Pred odhodom v staro domovino pozdravljam še enkrat vse znance in prijatelje širom Zdr. držav. Posebno še pozdravljam G. Kapuša v Milwaukee, Wis. in brata Jakoba v Black Diamond, Wash. Fr. Ježu, M. Selanu in Fr. Bajtu pa se najlepše zahvaljujem za njih prijaznost, ker so me spremili na postajo v Kemmerer. — O mojem potovanju v staro domovino poročam, ko dospem na zaželjeni cilj. — **Frank Remše.**

•

(Pripomba uprav. — Denar prejeli in list že pošiljamo v staro domovino.)

Socialni preobrati v preteklosti.

(Dalje.)

Z železnim orodjem in orožjem so prišle še druge iznajdbe; kolo in voz, lončarsko kolo, preslica in ročne statve za izdelovanje platna, preša za vino in olje, čolni in brodovi z veslom, tehtnica, kamnite stavbe, mesta z obzidjem, leseni mostovi, neštevilne posode, kovinski nakit, kipi in umetno rezbarstvo in kiparstvo iz lesa kamna in kovin, mlin za žito itd.

Vse te iznajdbe so namah povzdignile produkcije in prvič v zgodovini človeka je nastal položaj, ko so zadruge imele več pridelkov in izdelkov, kot so jih potrebovale za domačo porabo. Kam s preostankom? Tedaj se je začela trgovina. Sprva so zamenjavali blago za blago, ali kmalu se zviti ljudje iznašli izmenjevalno sredstvo — denar.

V stari socialni organizaciji je nastal kaos. Primitivni komunizem, ki je vodil človeštvo skozi stotisočletja, se je pričel drobiti pod udarci novih socialnih sil. Vplivni poedinci, voditelji družin in zadružnih bratovščin, ki so bili izvoljeni za svoje službe, so namah postali tirani in zatiralci. Nastali so privilegirani sloji, iz katerih so se pozneje razvili plemiči. Čim je prišel v veljavo denar, so takoj nastali razredi — kakršni so še danes. Prejšnje svobodno ljudstvo se je razdelilo v bogatine in berače, v posestnike in sužnje.

Barbarska doba je šla h koncu. Nove razmere so zahtevale več dela, skrbi in boja za obstanek, za premoč, bogastvo. Treba je bilo zakonov. Prej ko so bila v veljavi le nekatera družinska pravila, so se taka pravila ohranila od roda do roda z ustnim izročilom. Mati je povedala hčeri in ta zopet svoji hčeri in tako dalje. Takrat je imel spomin čudovito moč. Ljudje so si zapomnili dogodke, ki so se izvršili pred stoletji. Na drugi strani je bujno evetelo pesništvo, posebno nabožno. Verstvo se je razvilo kakor še nikdar poprej. Namesto prirodnih prikazni in živali so ljudje zdaj oboževali svoje prednike, iz katerih so kmalu naredili bogove. Vsak prednik ali prednica, ki je imela kakšne posebne zasluge za rod, je bila boginja v bodoči generaciji.

Vse to je zahtevalo več spomina in ljudje so si pričeli pomagati na drugi način. Izumili so pisavo.

Ampak pisava ima tudi svoj razvoj. Kakor se je jezik razvil iz gestikuliranja (znamenja z rokami), tako se je pisava razvila iz naslikanih znamenj. Slikarstvo, primitivno seveda, je bilo prej kot pa pisanje. Pisanje z znamenji, katerim pravimo hijeroglifi, je bilo v navadi več tisoč let predno je bila iznajdena moderna abeceda. Pri starih Egipčanih se da slediti kakih devet tisoč let pred Kristusom in ravno tako pri Asircih in Babiloncih, torej spada še v srednji stadij barbarizma. Pisali so na tablice iz gline in pozneje na kovinske tablice in sicer tako, da je vsako znamenje ali sličica pomenila celo besedo ali več besed skupaj. Razume se, da je bila pisava te vrste silno težka in malo jih je bilo, ki so znali pisati in čitati na ta način. Kljub temu so posebno Egipčani zapustili na tisoče takih tablic. Kitajci imajo še danes ta sistem pisave, katero so ohranili iz barbarske dobe; oni še vedno pišejo s hijeroglifi ali z znamenji, katerih imajo okrog 10,000.

Naposled je neki rod — pravijo, da Feničani, za gotovo se pa ne ve, kdo je bil — iznašel fonetične črke, katere so osvojili stari Grki in jih pričeli prvi rabiti. Začeli so zapisavati zakone, stare pravljice, ljudske pesmi, slavna dela svojih prednikov, junakov in bogov. Homerove grške pesmi, posebno Ilijada, spadajo v to dobo, to je proti koncu barbarizma. Civilizacija je bila na pragu.

Sistem stare družbe je umiral, ampak kapitulirati pa ni hotel zlepa. Dve sto let je trajal boj med starim in novim na Grškem. Bil je boj med primitivno demokracijo in rodovinsko organizacijo ter med vstajajočo politično državo in privatno lastnino. Doba tega boja je zanimiva, ker je v svojem bistvu podobna sedanji dobi.

Predno pa podamo podrobno sliko prehodne dobe iz primitivnega komunizma v politično državo in privatno lastnino v stari Grški in Rimu, moramo prej nekoliko orisati socialni sistem stare družbe, ki je bil popolnoma drugačen od sedanjega, kakor bo bodoči sistem drugačen od današnjega.

---

5. Socialna organizacija stare družbe.

Človeštvo je imelo do danes le dva sistema vlade, ki se fundamentalno razlikujeta drug od drugega. Prvi, to je stari sistem, ki je padel kmalu po prihodu civilizacije, je bil organizacija ljudstev v **rodovinskih zadrugah**; drugi, to je sedanji sistem, je organizacija narodov v **državah**.

Razmerje vlade napram ljudem v starem sistemu je bilo **osebno**; razmerje vlade napram ljudem v sedanjem sitemu je **teritorijalno**. V stari družbi je bila **zadruga**, kar je danes **občina**.

Danes si ne moremo misliti vlade brez teritorija, to je brez dežele. Občina je enota državne organizacije. Vsakdo mora spadati v gotovo občino, kjer se je rodil ali kjer se naseli. Ako ima vlada opraviti s posameznikom, tedaj ga išče v njegovi občini, kjer stanuje. To se pravi, da je razmerje vlade napram posamezniku teritorijalno. To je politični sistem vlade.

V stari družbi ni bilo tega. Takrat je bila vlada — ako se sme takratna institucija imenovati v smislu te besede — brez dežele, brez teritorija. Teritorij ni bil podlaga organizaciji, temveč zadruga, to je organizacija sorodnikov ene krvi po materi in še le proti koncu barbarske dobe po očetu. Zadnji šotor, koča ali votlina, v kateri je stanoval sorodovinec enega plemena, je bila meja dotične rodovne organizacije. Teritorij je bil lastnina organizacije le toliko časa dokler je rod bival na njem; kakor hitro se je preselil drugam, je teritorij ostal brez gospodarja dokler ni prišel drugi rod tja. Razmerje vlade napram posamezniku se ni ravnalo po občinah, temveč po zadrugah. Takrat se ni vprašalo: Iz katere občine si prišel, kam spadaš? — marveč: V katero zadrugo sorodnikov spadaš. To je bil stari socialni sistem vlade.

Socialna organizacija človeštva po zadrugah je prvotna, najstarejša in je bila splošna po vsem svetu. Cvetela je v Aziji in Evropi pri rodovih, iz katerih so izšli sedanji civilizirani narodi, našli so jo pri vseh Indijancih po vseh teritorijih severne, srednje in južne Amerike in nahaja se še danes pri barbarih in divjakih v Afriki, centralni Aziji, Avstraliji in na Pacifičnih otokih.

Kdor misli, da ni mogoče, da je bilo pri prednikih naših očetov ravno to, kar je danes pri divjakih, se grdo moti. Ravno narobe je res: Sistem sedanje politične države in sistem družine bi bil nemogoč, ako ne bi imel za podlago omenjene organizacije, iz katere je izrastel. Vsi pogoji življenja današnje družbe so bili položeni že v barbarski dobi.

Sistem stare družabne organizacije ni bil enak po vsem svetu le po glavnih načelih, temveč — z nekaterimi izjemami — precizno enak do zadnje enote. Zakon razvoja je človeku že v divjaštvu začrtal pota, po katerih mora hoditi, ako se hoče obdržati in razviti do države, in to se je vršilo s čudovito natančnostjo. Zadruge starih Grkov, Rimljanov, Germanov Galcev, Slovanov, narodov v Aziji in severni Afriki so bile malone do pičice enake zadrugam ameriških Indijancev, ko so še živele nekaj stoletij po odkritju Amerike v nepretrgani celoti in žive še danes kolikor se je ohranilo rdečekožnega plemena.

Zadruga sorodnikov po materi je bila prva. Ko je število teh sorodnikov narastlo do gotove meje, sta nastali iz ene zadruge dve, pozneje tri in štiri itd. Toda zadruge sorodovincev se niso ločile, temveč so se organizirale v bratovščine, več bratovčin skupaj je tvorilo rod in več rodov skupaj je bila federacija rodov ali ljudstvo ene ali pretežne krvi. **Tako so nastali narodi.**

(Nadaljevanje.)

Nacionaliziranje papirnic v Italiji.

Milan. — Socialistični poslanec Umberto Bianchi, je izjavil zadnji teden, da bo še te dni predložil v parlamentu predlogo za nacionaliziranje papirnic v Italiji.

BOJI MED KITAJCI IN JAPONCI.

Japonci so se polastili vzhodne kitajske železnice; ententne intrige na Kitajskem.

PLAČEVANJE ODŠKODNINE RUSKIM BEGUNOM.

Harbin, Mandžurija, 18. apr. — Med japonskimi in kitajskimi četami so izbruhnili krvavi boji ob železnici zapadno od Harbina. Japonci so okupirali več železniških postaj severno od vangčuna. General Vojcehavskij se je pridružil Japoncem z ostanki bivše Kolčakove armade; general Semenov se je tudi pričel gibati v Mandžuriji. Medzavezniška železniška misija pod načelstvom ameriškega inženirja Stevensa je brez moči in veljave.

Šangaj, Kitajska. — Japonci so pričeli osvajati vzhodno sibirsko železnico, ki teče po kitajskem ozemlju v Mandžuriji. Njihov izgovor je, da hočejo zavarovati Korejo "pred boljševiki", toda pravi vzrok je, da se polaste dragocene železnice, po kateri se jim cede sline že petnajst let.

Nedavno tega je sovjetska Rusija poslala mirovno ponudbo kitajski vladi, v kateri je obljubila Kitajski, da ji odstopi omenjeno železnico in vse druge koncesije, ki jih imela stara Rusija na Kitajskem, med katerimi je tudi znana boksarska odškodnina. Takoj nato je kitajska vlada prejela smešno noto starega ruskega poslanika v Pekingu, ki tamkaj še vedno "zastopa" Rusijo. "Poslanik" je obvestil kitajsko vlado, da se ne sme ozirati na ponudbe sovjetske vlade.

Istočasno je francoski poslanik v Pekingu sporočil kitajski vladi, da obljube sovjetske Rusije ne veljajo nič in da naj Kitajska nadaljuje s plačevanjem boksarske odškodnine. Pod pritiskom zaveznikov Kitajska res plačuje že dve leti odškodnino "ruskemu poslaniku" v Pekingu in s tem denarjem se vzdržujejo ubežni ruski caristi na Kitajskem in v Tokiju.

800,000 kitajskih dijakov se je organiziralo za revolucionarno akcijo proti Japonski. Dijaki zahtevajo, da kitajska vlada razveljavi vse tajne pogodbe z Japonsko in preneha s pogajanjem zaradi Šantunga.

Francozi zopet tepeni v Mali Aziji.

Carigrad. —Dne 14. aprila se s francoske križarke izkrcali trije bataljoni infanterije, nekaj kavalerije in topniških baterij v Mesini na obali Male Azije. Armenski prostovoljci so krili izkrcavanje, toda Francozi ne morejo nikamor naprej z obrežja vpričo vročih napadov, ki jih izvršujejo nanje turški vstaši.

Položaj v Nemčiji.

Curich, 19. apr. — Iz Berlina poročajo, da bo nemška narodna garda izpraznila nevtralno ozemlje v Ruhru do 24. aprila. — Policijski šef v Berlinu je pričel razoroževati meščansko gardo. — Na meji Bavarske je bil aretiran Max Hoelz, vodja komunistov na Saksonskem, ko je mislil prekoračiti mejo. Zaprt je v Egerju.

40,000 natakarjev v Berlinu na štrajku.

Berlin. — 40,000 organiziranih natakarjev in strežarjev v hotelih restavracijah in gostilnah je zaštrajkalo. Brez malega vsi hoteli so zaprti.

Nemčija je plačala prvih 20 miljard.

Berlin. — Nemčija je plačala prvi obrok vojne odškodnine v vsoti 20 miljard mark v zlatu, ki zapade 1. maja.

Revolucija v Mehiki se širi.

Mexico City, 19. apr. — Berlanga, minister notranjih zadev, je danes izjavil, da bo mehiška zvezna vlada nastopila z "železno pestjo" proti vstašem in secesionistom. Minister zanika poročilo, da se namerava vlada izlepa pomiriti z rebeli.

Danes poročajo, da se je revolucija razširila čez tri ali štiri države. Governor države Zacatecas se je dvignil proti vladi Carranze in z njim je potegnilo devet polkov vojaštva. Zvezne čete v Čivavi, katerim je bilo naloženo, da napadejo vstaše v Sonori, so se pričele puntati in mnogo vojakov je dezertiralo.

Stavka na Danskem še traja.

Kopenhagen. — Pristaniščni delavci in pekovski pomočniki, ki so se udeležili generalne stavke proti kralju, se še danes niso vrnili na delo, čeprav je bila stavka odpoklicana. V mestu je veliko pomanjkanje kruha in pristanišča so zabasana z materijalom, katerega nima kdo odstraniti.

Švedski delavci odhajajo v Rusijo.

Stockholm. — Več kot 4000 delavcev se je prijavilo za odhod v sovjetsko Rusijo. Gibanje za izseljevanje delavcev vodijo komunisti, ki so izgubili zadnji kovinarski štrajk in priporočajo delavcem, da naj gredo v Rusijo, kjer bodo bolje plačani in delovne razmere so boljše. Švedska socialistična vlada je zadovoljna, da delavci poskusijo v Rusiji in je aranžirala posebne odbore, ki pojdejo v Rusijo in poizvedo, koliko inozemskih delavcev potrebujejo sovjeti, da ne bi nekateri šli zastonj tja.

Dr. Kapp aretiran na Švedskem.

Kopenhagen. — Dr. Wolfgang Kapp, vodja ponesrečene monarhistične revolucije v Berlinu, je bil aretiran v Stockholmu, kamor je bil pobegnil. Kapp je ušel iz Berlina v eroplanu čez mejo in potem je potoval preoblečen in nepoznan čez Dansko na Švedsko. Aretirale so ga švedske oblasti in ker ga nemška vlada zahteva zaradi veleizdaje, bo najbrž deportiran v Berlin.

V Nemčiji bodo delali denar iz porcelana.

Dresden. — V vladni tovarni za porcelan v Meissenu delajo poizkus s porcelanastim drobižem, ki ima nadomestiti bakreni in nikelnasti denar. Pravijo, da je finančni minister zadovoljen s poskušnjo, kajti porcelanast denar bo imel to prednost, da bo lahak, da se lahko umije in vsledtega bo higijeničen in zavarovan proti ponarejenju, kajti izdeluje se s posebnim tehničnim aparatom.

Rusija odklonila poljske premirovne pogoje.

Varšava. — Ruska vlada je v svoji zadnji noti sporočila Poljski, da se mora mirovna konferenca vršiti v Estoniji in da se mora prej skleniti premirje na vsej fronti predno se odpre konferenca. Ako Poljska ne sprejme teh pogojev, bo odgovorna za nadaljevanje vojne.

Večni izgredi na Irskem.

Dublin, Irska. — V nedeljo ponoči je štiri ure divjala bitka med vojaki in civilisti v Londonerryju. 200 vojakov se je zabarikadiralo in odbijali so napade, dokler niso dobili pomoč od zunaj. Čim se je boj polegal, je završela nova bitka na drugem koncu mesta. Enajst ranjenecev so odpeljali v bolnišnico.

V Kilkenu sta bila ubita policijski narednik in neki civilist, trije so pa ranjeni. V West Clareju je bil tudi boj, v katerem je bil ubit vojaški saržent.

Nemčija mora razorožiti armado.

Pariz. — Vlada je v petek dovolila objaviti, da so se Francija, Anglija, Belgije in Italija dogovorile, da bodo takoj nastopila proti Nemčiji, da mora biti nemška armada razorožena, kakor zahteva pogodba. Ako se bo Nemčija branila, bodo zavezniki prekinili diplomatične stike z Berlinom in v slučaju nove militaristične vstaje bo Nemčija zopet blokirana. Dogovor bo formalno sprejet prihodnji teden na seji vrhovnega sveta v San Renu.

Predsednik Gvatemale je pobegnil.

Havana, Kuba. — Tukaj poročajo, da je Manuel Estrada Cabrera, predsednik Gvatemale, proti kateremu je izbruhnila revolucija zadnji teden, pobegnil iz dežele in se vkrcal na parnik, ki ga odvede na Kubo.

Ameriško žganje je "kačji pik na Angleškem.

Greenock, Škotska. — Policijski organi na Škotskem se pritožujejo proti ameriškemu žganju, katerega uvažajo na Škotsko v ogromni množini, odkar je prohibicija v Združenih državah. Tukajšnji konštablerski načelnik pravi, da se ljudje obnašajo kot norci, ko se nažro ameriškega žganja, kadar se pa iztreznijo, so silno nervozni. Ameriškemu žganju pravijo tukaj "kačji pik".

Ameriške vesti.

KAKO LJUDJE POSTAJAJO MILJONARJI!

Ali z delom?

Chicago, Ill. — George A. Roberts, žitni špekulant v Omahi, je lani napravil dva miljončka dolarjev profita s prekupovanjem koruze. Letos se je pa spravil na rž in pomnožil je svoj imetek za en miljon dolarjev. Seveda ni Roberts hodil za plugom, oral, sejal in mlatil rž. Tako delo on prepušča farmarjev, ker se zaveda, če bi sam oral, sejal in mlatil rž, da bi vèasi ne zaslužil rženega kruha in soli. On je ta miljonček pobasal z veliko manjšim trudom.

V februarju je pokupil rž, ko je imela še nizko ceno. Plačal je bušelj po $1.46. Rž je pustil ležati lepo v skladiščih in jo odtegnil tako od trga. Logično je nastalo pomanjkanje rži na trgu. V začetku se je to pomanjkanje malo občutilo. Ali čim dalj je njegova rž ležala v skladiščih, toliko bolj občutno je bilo pomanjkanje rži na trgu. Ko je to pomanjkanje rži postalo že precej občutno, je sklenil, da je prišel čas, da rž proda. Prodal je rž, toda ne z enim ali dvema centoma dobička pri bušlju, ampak prodal je bušelj rži po **dva dolarja.** Pri bušlju rži je napravil po štiri in petdeset centov profita, ne da bi mu bilo treba kedaj prijeti za plug ali pa mlatiti rž. In če Robertsa vprašate, kako je prišel do enega miljona dolarjev profita, bo odgovoril, da je miljon plod njegovega poštenega dela.

Tisti, ki jih nikdar ne sreča pamet v njih življenju, in tisti, ki se pečajo s takim delom kot Roberts, bodo rekli: "Glejte ljudje, kako 'kunšten' je ta Roberts," in zavidali ga bodo zaradi miljončka, ki ga je pobasal z žitno špekulacijo. Pametni ljudje bodo pa rekli, zopet je dokaz tukaj, kako neumno je urejen današnji gospodarski sistem, ako je mogoče, da človek pobaše en miljon dolarjev, ker je nekaj časa držal rž v skladiščih. In tak sistem je treba spremeniti tako, da bo služil blagostanju vsega ameriškega ljudstva.

STAVKA TOBAČNIH DELAVCEV V FLORIDI.

Tampa, Fla. — Tukaj so zastavkali delavci v 30 tovarnah, ki izdelujejo smodke. Delavci zahtevajo priznanje organizacije in povišanje mezde. Na stavki je trinajst tisoč delavcev.

Delavci lahko pomagajo do zmage, če povsod zahtevajo unijske smodke.

DELAVCI V KANADI GROZE Z VELIKO STAVKO.

Winnipeg, Can. — Kanadski delavci nameravajo vprizoriti splošno stavko zaradi obsodbe šest tovaršev, ki so vodili zadnjo splošno stavko v Winnipegu. Voditelji stavke so bili spoznani krivim od porotnikov že dne 27. marca, toda sodba je bila odložena do 6. aprila. Zagovornik je napravil več protestov proti dokazom državnega pravdnika, ki niso bili v zvezi z afero, toda sodnik je vedno odločil proti obtožencem.

V kanadskih delavskih krogih je obsodba povzročila veliko razburjenje, kajti delavci sodijo, da je vlada hotela prizadeti pravici delavcev do organizacije hud udarec. Strokovno organizirani delavci v Montrealu bodo glasovali o protestni stavki. Namen stavke je, da se izpuste obsojeni voditelji iz zapora.

HEARSTOV PROTEST PROTI PRODAJI LADIJ VZDRŽAN OD SODIŠČA.

Washington, D. C. — Plovbeni odbor je vložil tožbo za razveljavljenje William Hearstovega predloga, da se izda trajna sodnijska prepoved, ki naj prepove prodajo devet in dvajset nemških parnikov. Najvišji distriktni sodnik Bailey je odločil, da ima Hearst pravico kot davkoplačevalec zahtevati tako sodnijsko prepoved. Plovbeni odbor bo apeliral na višjo inštanco.

V NEW YORKU NABIRAJO STAVKOKAZE MED DIJAKI.

New York, N. Y. — Odkar so zastavkali delavci, ki obratujejo dvigala v visokih hišah, morajo ljudje hoditi peš po stopnicah gorindol. Ko je izbruhnila stavka, so takoj izjavili privatni interesi, da bodo dobili stavkokazov na koše. Ali dogodki govore, da gre malo vere besedam bahavih privatnih interesov, kajti kljub njih izjavi ni bilo zaželjenih stavkokazev. Zdaj so se privatni interesi obrnili do dijakov na newyorški univerzi, da opravljajo stavkokaško delo in pridobili so pet in štirideset dijakov, ki so se prijavili, da bodo obratovali dvigala v hiši zavarovalne družbe, poznane pod imenom "Equitable."

KAKO JE PADALO ALI PA NARASTLO PREBIVALSTVO RAZNIH MEST.

Washington, D. C. — Zanimiva so poročila o ljudskem štetju, ki pokazujejo, kako se je prebivalstvo v raznih mestih zadnjih deset let pomnožilo ali pa padlo. Kenmore, malo predmestje Akrona, O., je bilo majhno gnezdo v letu 1918, toda štatistika kaže, da se je iz malega mesteca razvilo mesto, ki obeta postati veliko, kajti Kenmore šteje zdaj 12,683 prebivalcev. Prebivalstvo se je torej pomnožilo za 712.5 odstotkov.

Naslednja tablica kaže, kako se je prebivalstvo v raznih mestih pomnožilo ali pa padlo.

	Prebiv.	Pomn.	V od-stot.
New Orleans	387,408	48,333	14.3
Tucson, Ariz.	20,292	7,090	53.8
Marquette, Mich.	12,718	1,215	10.6
Eureka, Cal.	13,212	1,367	11.5
Ludington, Mich.	8,810	*822	8.5
Athens, Ga.	16,748	1,855	12.3
Barberton, O.	18,811	9,401	98.9
Jeannett, Pa.	10,627	2,550	31.6
Sanford, Me.	10,691	1,642	18.1
Melrose Park, Ill.	7,148	2,341	48.7
Jasonville, Ind.	4,461	1,666	55.4
Ft. Atkinson, Wis.	4,915	1,038	26.8
Hartford, Wis.	4,515	1,533	51.4
Grinnell, Ia.	5,362	326	6.5
Madison, Ind.	6,711	*923	*8.2
Greenburg, Ind.	5,345	*75	*1.4
Mount Vernon, O.	9,237	150	1.7
Plainfield, N. J.	27,700	7,150	34.8
Braddock, Pa.	20,879	1,528	7.9
New Phila'phia, O.	10,718	2,176	25.5
Newcastle, Pa.	44,938	8,658	23.9
Muskegon, Mich.	36,570	12,508	52.0

*Pomeni, da se je prebivalstvo znižalo.

Winetka, malo predmestje Chicaga ima še enkrat toliko prebivalcev kot pred desetimi leti.

ODPOR PROTI POVIŠANJU STANARINE NARAŠČA V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Na vzhodni strani New Yorka je do pet in dvajset tisoč strank sklenilo, da preneha s plačevanjem stanarine prvega maja, če hišni posestniki ne prenehajo z navijanjem stanarine. Dozdaj je obljubo napravilo do petnajst tisoč strank, da prenehajo s plačevanjem stanarine. Deset tisoč strank se pa do prvega maja najbrž pridruži temu gibanju.

MESARJI OBTOŽENI NOVEGA MONOPOLA.

Washington, D. C. — Mesarski trust je podoben dvanajstglavi kači, kateri takoj zraste nova glava, če se ji odseka ena glava. Po najnovejših poročilih hočejo tvrdke Swift & Co., Libby, McNeill & Libby in McNeill & Libby monopolizirali banane na Havajskem otočju. Zvezna obrtna komisija je pozvala omenjene tvrdke, da se zagovarjajo na to obtožbo. Obtožnica pravi, da so omenjene tvrdke spravile s poti pet konkurenčnih tvrdk na omenjenem otočju.

TATOVI SO ODNESLI BOGAT PLEN.

New York, N. Y. — Tolovaji so vlomili ponoči v dve trgovini s kožuhovino in odnesli za sto tisoč dolarjev dragocene kožuhovine.

FRANCOSKI ČRNI TEROR V PORENJU.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ti zločini so povzročili nepopisno sovraštvo Nemcev v okupiranih krajih ne samo do francoskega vojaštva, temveč tudi do francoskega ljudstva, ki je pri tem nedolžno. Lahko si je misliti, kakšni bodo odnošaji med Nemci in Francozi za dolgo dobo v bodočnosti zaradi teh bestijalnosti. To priznavajo nekateri Francozi sami.. Neki častnik mi je dejal privatno: **"Če bi bil jaz Nemec, bi odpustil vse, toda tega, kar se zdaj dogaja, ne bi odpustil nikdar. Sramota za Francijo in ves zavezniški svet, ki je bil takó vesten pri razkrivanju nemških zločinov — zločinov, ki niso bili niti senca sedanjih naših hudodelstev!"**

Da, sramota! Ponavljam: Črni teror, ki ga uganja Francija, je dovoljen v mirovni pogodbi. Tam je zapisan v vsej nagoti in nesramnosti z očitnim namenom, da uniči, zasužnji, degradira, razkosa in požene v najglobokejši prepad obupa in ponižanja nesrečno premagano ljudstvo!"

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

Predsednik Vincenc Cainkar, podpredsednik Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa., začasni gl. tajnik Math Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, začasni gl. blagajnik Frank S. Tavchar, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK.

John Underwood, predsednik, 406 Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Jos. Radišek, Box 432, Smithton, Pa., Frank Somrak, 6900 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pistoršek, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 72, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 106, Gross, Kans., za jugozapad.
Leo Kukar, Box 348, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn., Jos. Kalan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Cainkar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitveni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trčelj, Box 161, Lawrence, Pa.
Joško Oven, 242 Engelwood, Detroit, Mich.
Jos. Škuk, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.
VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zavertnik.

POZOR! — Korespondenca z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE se naslove: Bolniško tajništvo S. N. P. J. 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POZOR ROJAKI!

Sedaj lahko zopet potujete direktno v stari kraj preko

BASELA, TRSTA ali DUBROVNIKA.

Parobrodne in vožnje listke dobite pri nas iz New Yorka do vseh večjih mest v Jugoslaviji.

Vse potne potrebščine in dovoljenja se vam preskrbe tukaj hitro, točno, popolno in brezplačno.

Mi vam preskrbimo vaše družine in sorodnike iz starega kraja v Ameriko, ter izpolnjujemo vse potrebne spise.

Običajne in brzojavne denarne pošiljatve se izplačujejo sedaj v najlepšem redu in hitro, ker so bivše zapreke odstranjene.

Brzojavni stroški znašajo od $2.50 do $3.24 od vsake pošiljatve, ne glede na to, kolika je svota.

Neposredna zveza s najuglednejšimi zavodi v domovini, kakor tudi nad dvajsetletna skušnja omogočuje nam pošiljati denar veliko ceneje kot kjerkoli drugje.

Kupite bančne nakaznice (Drafts) danes, da si zagotovite nizko ceno za pozneje!

Najobširnejša navodila in nasveti v vseh ozirih lahko dobite brezplačno, ako se obrnete osebno ali pismeno na poznato in pod državnim nadzorstvom obstoječo tvrdko:

EMIL KISS BANKIR

133 Second Ave., Corner 8th St., New York, N.Y.

Ustanovljena leta 1898. Sprejema vloge na 4% obresti.

Izplačevanje denarja v starem kraju.

S tem dajemo na znanje vsim našim prijateljem in znancem, da denar, ki je bil poslan brzojavno dne 31. januarja, je bil v starem kraju izplačan dne 15. februarja.

Da tem višje zadovoljimo naše odjemalce, smo odprli svoj lastni urad v starem kraju. To nam daje priliko, da lahko točno plačujemo denar v starem kraju in v najkrajšem času. Poslužite se te prilike, in pošljite denar v stari kraj potom naše banke, kjer dobite najboljšo postrežbo in najnižjo ceno.

Pošljite denar na hranilno vlogo v staro domovino. Cena kronam raste, torej ravno sedaj je še ugoden čas dokler je cena nizka. Mi vam preskrbimo vložno knjižico v najkrajšem času.

Prodajemo tudi "BANČNE ČEKE" (Drafts) na vse večje banke v Jugoslaviji. Oni naših rojakov, kateri nameravajo potovati v stari kraj naj se obrnejo do nas. Naš izvrstno urejeni "PAROBRODNI ODDELEK" zastopa vse družbe in je vstanju hitro in ceno preskrbeti se najhitrejšimi parobrodi vas odrediti v stari kraj.

Preskrbimo vam tudi vaše sorodnike iz starega kraja v Ameriko. Vsa pojasnila se dajejo točno in brezplačno.

1000 KRON ZA $8.00

NEMETH STATE BANK

10 E. 22nd Str. John Nemeth Pres. New York, N. Y.

ROJAKI! Naročite se na knjige Književne Matice S. N. P. J. Matica izda pet knjig, kakor hitro se oglasi dvatisoč naročnikov. Naročnina s pristopnino vred za prvih pet knjig je tri dolarje. Ako ni zastopnika Matice v vaši naselbini, pošljite naročnino tajniku Matice: Frank Aleš, 2124 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglase so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejemamo do njih nobene odgovornosti. [illegible] 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

OBČINSKE VOLITVE V ZAGREBU.

Najmočnejša stranka—komunisti.

Zagreb, 21. marca. V Zagrebu so bile danes občinske volitve. Agitacija je bila velika. Letakov je bilo do 60 vrst. Volitve se je udeležilo 77 odstotkov volilcev, to je od 23.290 volilcev jih je glasovalo 17,950. Bilo je deset listin. Dobili so: socijalni demokratje 1 zastopnika (284 glasov,) nestrankarska listina je dobila enega zastopnika, hrvatska pučka stranka dva zastopnika (790 glas.), komunistična stranka 20 zastopnikov (7011 glasov), frankovci tri zastopnike (955 glasov), seljačka stranka (Radičeva) enega zastopnika (449 glasov, izvoljen Radič), radikalci nobenega, zajednica 15 zastopnikov (5491 glasov), demokratska stranka 5 zastopnikov (1882 glasov), cionisti dva zastopnika (496 glasov.)

Na večer ko se je izvedelo za izid volitev, so komunisti zbrali večje število svojih pristašev, ki so se napotili v sprevodu z rdečo zastavo na cesto za Jelačičev trg, kjer je imel vodja komunistov dr. Radoševič daljši govor.

RUSKI UBEŽNIKI.

Čujemo, da je prišlo v Slovenijo več Rusinov, ki so pribežali k nam iz strahu in slabe vesti pred sedanjo rusko sovjetsko vlado. Baje pa jih pride večja kolonija, ki bi se rada začasno ali pa tudi za stalno naselila v Sloveniji. "Slov. Narod" je že priobčil članek, v katerem se javnost poziva, da iz človekoljubja pomaga tem ubežnikom, ki so sedaj brez vsake strehe. Mi bi sicer rajše imeli, ko bi se izvestni krogi zavzeli za ubogo trpine vojne ujetnike, revne delavske otroke, brezposelne in druge, ki so brez vsakršnih sredstev in ki jih bo v Sloveniji na tisoče in tisoče. Ruski ubežniki so pa več ali manj imoviti ljudje in imovite ruske buržuje podpirati menda nikakor ni na mestu. Dosti so ti elementi mrevarili ubogo rusko ljudstvo v času carističnega režima, in prav dobro so nam te ruske meščanske kapacitete grofov in generalov v spomnu izza časov našega ujetništva.

Na tisoče primerov bi lahko navedli, kako so ti ruski gospodje ravnali z našimi ujetniki, jih izstradavali, bičali, vezali in morili ter ugonabljali z najtežjim prenapornim delom v rudnikih in tovarnah, med tem ko so si nemški ujetniki služili celo po 1 in pol rublja na dan. Kar je bilo inteligentnejših ujetnikov s šaržami, so jim odvzeli te oznake, da so jih porabljali za najslabša dela. Navedem le še en primer: V mestu Caricin v Saratovski guberniji je nekega dne prišel poveljnik ujetniškega tabora kapetan Zima Ivanovič in zapazil ujetnika starega 45 let, ki se je čistil. Takoj je zarjoved nad njim: S— — sin, uhadi sičas ze iz barake, svinja prokletaja. Sičas že tebje posadim pod arest, jesli zdjes uši ubirat budeš. (P— sin, takoj iz barake! Ako boš tu iskal uši, dam te zapreti.) Mož prestrašen potegne na ramo srajco, ki si je preje ni mogel popolnoma sleči, ker je imel zvezane roke. Po štirih dneh pa je umrl in doma pa ga je pričakovala žena s sedmero otroki. . Ruskih ubežnikov se, umiljivo, nikakor ne veselimo v naši sredi in že vnaprej protestiramo proti temu, da bi jih centralna, kakor tudi deželna vlada kakorkoli podpirala. Ruskih kontrarevolucijonarcev nočemo v naši sredi, kaj šele, da bi jih itak bogate državno podpirali, ko država ne skrbi niti za najrevnejše domače sloje! J—a.

TRGOVSKI KLIC IZ JUGOSLAVIJE.

Sodrug dr. Perič je posetil pri svojem povratku iz Amerike škotske in angleške delavske kooperative v Glasgovu in Manchestru, ker ga je "Nakupovalna zadruga" pooblastila, da skuša doseči upostavitev trgovskih zvez z omenjenimi kooperativami. Ob tej priliki se je oglasil tudi v uredništvu lista "The Co-operative News" v Manchestru, ki piše dne 21. februarja 1920 o tem interviewu sledeče. "Poziv za trgovanje iz Jugoslavijo. Pred par dnevi nas je posetil dr. Ljudevit Perič, zastopnik vlade po vojni novoosvobodene države Jugoslavije, obsegajoče kakih 13 milijonov Srbov, Hrvatov in Slovencev. Od vlade je bil poslan na "Mednarodno delovno konferenco" v Washingtonu. V Veliko Britanijo je došel z namenom, da skuša vzpostaviti trgovske zveze angleških in škotskih velenakupnih zadrug z "Vojno Zvezo" iz Ljubljane. On pravi: "Pri nas je veliko pomanjkanje vseh snovi, obleke, obutve in hrane ter znam, da so Vaše zadruge sila razvite in zmožne kriti naše potrebe. Bila bi tudi mogoča zamena blaga med nami. Naša zemlja je bogata na pšenici, ima mnogo gozdov, živine, krompirja in sliv." Dr. Perič je ponosen na svojo rodno zemljo in postane zgovoren, popisujoč njene dobre in slabe strani. Jugoslavija, ki je mnogo trpela vsled vojne, je bila pred vojno razdeljena in podrejena več vladam. Dr. Perič podpira zahtevo svoje države po Reki, kojo luko, spojeno s srcem zemlje, smatra za bistveno potrebno za razvoj Jugoslavije, dočim ima Italija mnogo pristanišč ob svoji obsežni obali. "Danes smo mal narod," pravi naš Jugoslovanski prijatelj, "ali jutri bomo tudi mi nekaj pomenili. Mi želimo zvez z zapadnimi narodi, Nemčija je naš najbližji sosed in ona trguje z nami. Ona pride k nam, prouči naše potrebe pa pošlje svoje trgovce in izdeluje stvari tako in take, kot jih narod potrebuje. Angleška, francoska in italijanska trgovina ima pa manj volje, prilagoditi se našim potrebam. To je znatija razlika med načinom trgovanija Nemcev in zapadnih držav. Ta lekcija nam ni čisto nova. Bomo li hoteli profitirati sedaj, ko mladi narodi naravnost prosijo za blago?

PISMO IZ BELGRADA.

13. marca.

Parlamentarni položaj postaja vsak dan bolj zapleten. Poslanci iz tzv. okupiranega ozemlja, črnogorski poslanci in nekateri disidenti iz demokratskega kluba so ustanovili svoj klub, kojemu predseduje dalmatinski poslanec dr. Smodlaka podpredsednik mu je Črnogorec Marko Daković. V klub je pristopil tudi Srb iz Hrvatske Jovan Banjanin. Ta klub daje vladi sedaj — kvorum. Dr. Smodlaka je sicer v govoru, ki ga je imel pri razpravi o "programu" vlade izjavil, da hoče drugo vlado, močnejšo kot je Protič-Koroščeva, ali obenem je zelo nelepo napadel prejšnjo Davidovičevo vlado.

Po Smodlaki se je oglasil za besedo Marko Daković, tedaj tovariš njegov in namestnik v predsedništvu, in je izjavil, da je načelno in strankarsko proti sedanji vladi, ker so stranke, ki so napravile sedanjo vlado, vodile obstrukcijo proti prejšnji vladi in jo sabotirale. Sedanjo vlado on in njegovi somišljeniki ne bodo podpirali.

Kako bo dalje, bomo videli. Sedaj drži ta klub Protiča.

V parlamentarnih krogih se govori, da se sicer izvrši v najkrajšem času rekonstrukcija kabineta Protič-Koroščevega. Stari Ribarac, misli že odstopiti, njegov portfelj ministra trgovine naj bi prevzel — Ninčič, za ministra pravde pa naj pride bivši Ribarčev adv. pisar Ljuba Jezdić. Nekaj bo že na tem resnice, ker je poslanec Mihajlo Škorić, advokat iz Šabca in član Ribarčeve parlamentarne skupine te dni izstopil iz Ribarčevega kluba in odšel v — opozicijo.

Poročila o sejah dobivate iz oficijelnega korespodenčnega biroa. Razume se, da jih inspirira vlada in da jih morajo vaši čitatelji vzeti kot take. V parlamentu samem je vedno boj radi pravilnosti zapisnika, ki ga vodi mož temne preteklosti, radikalec Pera Jovanović, ki ima naslov "Pera Komita". Tega moža so v parlamentu na Krfu odstavili od posla zapisnikarja, ker je "prevestno" opravljaj svoj posel. Sedaj ga enako vrši. Da bi se ga ne moglo kontrolirati, bere zapisnike tako tiho, da se sploh ne sliši. . . Poslanci, ki hočejo vedeti, kaj je skrpucal g. komita, morajo iti prav k njegovi mizi da čujejo.

Te dni se je zopet zvedelo v javnosti nekaj zelo nelepega o enem Protičevih ministrov, kar seve meče čudno luč na to ministrstvo. Dnevniki v Belgradu so objavili izjavo ministra za narodno zdravje g. S. Miletića, ki jo je podal l. 1914 v mestnem svetu u Vršcu. Ta izjava se glasi: "da bi odklonilo izvestne nesporazume, koji su u poslednje vreme izbili, osečam se pobudjen, da izjavim, da Vrščanu srpske narodnosti bez obzira na stranačarsko obiležje u ovim težkim danima ne poznaju drugu politku, već samo onu, da tradicionalnom beznslovnom i nepokojebljivom vernošću svojom prema presvetlom tronu izdraže pored zajedničke madžarsko državo sa opom ljubavlju privržnošću koja se nikakvih žrtava ne odriče." Vsled te izjave je dobil sedanji minister dr. Miletić celo — mesto glavnega mestnega fizika v Vršcu. . .

Kaj — lepa družba v tej Protič-Koroščevi vladi!?. . .

Pegavica v Dalmaciji. V selu Kostanje, občina Poljica, je ugotovljenih 18 primerov pegavice. Vlada je ukrenila vse potrebne zdravstvene odredbe.

Umrl je 18. t. m. v Trbovljah Franjo Kadnuc, star 20 let.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanjam žalostno vest vsem znancem in prijateljem, da nam je nemila smrt ugrabila iz naše srede brata

JURI STARIHA.

Umrl je po kratki, mučni bolezni dne 14. marca 1920 v Steubenville, Ohio. Bil je 38 let star, doma iz Dolnega Suhorja, na Dolenjskem. Doma zapušča stariše in eno sestro, tu v Ameriki pa enega brata in dve sestri. Bil je član društva "Slovenska Sloga" štev. 353 SNPJ, kojega članstvo ga je v obilnem številu spremilo na mirodvor k zadnjemu počitku, za kar se najiskrenejše zahvaljujemo. Hvala tudi družini Anton Grilevi, ki so mu točno postregli in pomagali za časa bolezni. Tebi, naš nepozabni brat bodi lahka amerijška zemlja, počivaj mirno!

Žalujoči ostali: Matija Stariha, oče; Barbara Stariha, mati; Matija Stariha, brat; Mary, Barbara in Kathie, sestre; Barbara, sedaj omožena Bedenjak, Marija, omožena Kuna.
Marija Kuna, RFD 1, Imperial, Pa.

POTOP.

Zgodovinski -"roman"-.

Spisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Mogoče ovira ta megla tudi one v streljanju," odvrne Kordecki, "medtem pa si popravimo škodo."

"Megla jih ne ovira, kajti top je naravnan in lahko nadaljuje selo v temi uničevanje; tu pa se nam obzidje le kruši in kruši."

"V Boga in presveto Porodnico stavimo vse naše upanje."

"Tako je, tako. Toda kaj, ko bi napravili izlet . . . Ko bi tudi izgubili nekoliko ljudi, da bi le temu peklenskemu zmaju zamogli zamašiti žrelo."

Medtem se prikaže v megli neko bitje in Babinič stopi pred naša znanca.

"Dober večer, častitljivi oče!" ju pozdravi. "O čem se pogovarjata?"

"Pogovarjava se o onem topu. Gospod Čarnecki nasvetuje napraviti izlet . . ."

"Častitljivi oče!" odvrne Kmitic, "od onega časa, ko nam oni top razbija obzidje, mislim neprestano nanj in že mi je nekaj šinilo v glavo . . . Izlet bi sedaj ne koristil nič . . . Toda pojdimo v sobo, da vama ondi povem, kaj mislim."

"Prav!" odvrne prednik, "pojdita v mojo celico."

"Izlet bi tu ne bil uspešen," reče Kmitic, ko sede za jelovo mizo v revni prednikovi celici. "To mora izvršiti en sam človek."

"Na kak način?" vpraša Čarnecki.

"Eden sam mora iti tja in mora top s smodnikom razstreliti, a to je mogoče izvršiti samo sedaj, ko leži tako gosta megla. Najbolje je, da gre preoblečen. Tukaj imam švedski podobno opravo. V tej obleki se lahko izmuznem, ako se posreči, skozi njihove vrste. Ako se pokaže, da ni na tej strani nasipa straže, je še bolje."

"No, kaj zmore izvršiti to en sam človek?"

"Potrebuje samo škatljico s smodnikom, katero mu utakne v žrelo z nitjo vred, katero prižge. Ko se smodnik vname, se top razleti!"

"Ej, fant, kaj vse govorite? Ali mar ne bašejo dokaj smodnika vanj, pa vendar ne poči!"

Kmitic se nasmeje ter poljubi duhovnikov rokav.

"Oh, častitljivi oče, veliko in junaško srce imate, toda vojak vendar niste in topov ne poznate. Vse kaj drugega je, ako se smodnik vname na dnu topa, kajti takrat izvrže naboj; ako se pa s smodnikom zamaši žrelo ter prižge, pa ga ni topa, ki bi vzdržal nepoškodovan takšen strel. Povprašajte le Čarneckega in on vam isto pove . . . Ako se pri puški cev zabaše s snegom, se tudi cev pri strelu razleti. Kaj še le takrat, ako se smodnik vname pri koncu cevi!"

"Babinič ima prav!" se oglasi Čarnecki.

"Treba je samo razstreliti ta top," nadaljuje Kmitic, "ker takrat so vsi ostali za nič!"

"Meni se zdi ta nakana neizvrljiva," povzame Kordecki, "sicer pa, kdo bi se lotil kaj takega?"

"Samo en lopov se more lotiti tega," odvrne Kmitic, "in ta lopov je — Babinič."

"Ti!" zakličeta obenem prednik in Čarnecki.

"Da, častitljivi oče! Bil sem pri vas pri izpovedi, kjer sem vam odkril vse svoje grehe, vsa svoja podjetja. Bila so mnoga še dokaj nečimnejša od onega, na katero sedaj mislim; kako torej morete dvomiti, da bi se tega ne drznil? Ali me mar ne poznate?"

"Ti si vitez nad vitezi!" zakriči Peter Čarnecki, objame Kmitica okrog vratu in nadaljuje:

"Dovoli, da te poljubim!"

"Pokažite mi drugega človeka, pa ne popravi. Znano vama je, da mi teče nemški jezik jdem," reče Kmitic, "toda zdi se mi, da težko kaj kakor baratačem v Gdanski in da imam samo obleko, pa me niti ne spoznajo. Mislim si pa tudi, da nihče ne stoji ondi topovom pred žrelI, da torej izvršim svoj posel predno me zapazijo."

"Gospod Čarnecki, kaj rečete na to?" vpraša nakrat prednik.

"Izmed sto mož se komaj jeden vrne od takšnega podjetja," odvrne Čarnecki, "toda pogumnim pomaga sreča!"

"Bil sem že v hujših zagatah," pripoveduje Kmitic, "toda nič se mi ni zgodilo, ker imam že svojo srečo! Ej, častiljivi oče, in kakšna razlika je to! Prej sem šel v razne nevarnosti samo radi tega; da si pridobim perišče puhle slave, sedaj pa se to zgodi na čast najsvetejši Devici. Ko bi bilo treba tudi izgubiti glavo, kar pa se mi težko zgodi, povejte sami, ali si je mogoče želeti hvaležnejše smrti, nego jeona za takšno stvar? . . ."

Prednik molči dolgo, naposled reče:

"V takem slučaju te ne bom pridrževal . . . Pojdi z Bogom! . . . Naše molitve pojdejo za teboj."

"V takšni družbi pojdem pogumno, če treba, na oni svet!" zakliče Kmitic.

"Ali se ne želiš prej izpovedati, moj sin?" vpraša prednik.

"Kako drugače? Brez tega ne bi šel, ker bi skušnjavec imel še večjo oblast do mene."

Peter Čarnecki odide iz celice in Kmitic poklekne pred duhovnika ter se izpove pripravljat na pot. Po končani izpovedi vstane vesel ter se gre pripravljat na pot. Dve uri poznej potrka zopet na vrata prednikove celice, kjer ga je že čakal Čarnecki. Ko ga pri luči pogledata, sta ga prednik in Čarnecki komaj spoznala, tako se je bil prekrojil v Šveda.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

Ali ste se že naveljčali seliti se iz enega na drugo delo in zgubljati denar?

GOODYEAR

vam nudi stalno delo in dobro plačo, sicer delo za 200 ŠE NE IZUČENIH delavcev za gumijevo tovarno.

DOBRO DELOVNO STANJE
PRILIKA ZA NAPREDEK
PLAČA ZA ČAS UČENJA.

Delavci morajo razumeti angleški jezik, morajo težati nad 145 funtov. Zahteva se tudi zdravniška preiskava. Oglasite se osebno ali pa pišite na Factory Employment Office.

THE GOODYEAR TIRE RUBBER COMPANY,
AKRON, OHIO.
Mesto, v katerem je napredek.

POTREBUJEMO

DELAVCE za delo v kuhinji. Dobra plača. Ob nedeljah se ne dela. Oglasite se pri:

HARMONY CAFETERIA,
21 S. Dearborn St., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
DELAVCE za lahko tovarniško delo. Oglasite se pri:
NAT'L STAMPING & ELEC. WORKS,
424 S. Clinton St., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
DELAVCE ZA DRILL PRESS in pri navijačih in strojnike.
NATIONAL STAMPING ELEC. WORKS,
424 S. Clinton St., Chicago, Ill.

RAD BI NAZNANIL

svojemu bratu Joseph Hotko, da si želim posloviti od njega predno zapustim Ameriška tla. Prosim ga naj se mi priglasi do 1. MAJA 1920, imam mu sporočiti mnogo zelo važnih stvari iz starega kraja. Moj naslov je: Mihael Hotko, P. O. Box 164 Clarksville, Pa.

Pozor rojaki!

Kdor želi iti delati na polje sladkorne pese naj pazno čita ta oglas. Jaz nisem noben agent ali zastopnik, temveč le delam za to družbo enako kot drugi delavci in družine. Zato vam lahko odkritosrčno povem in pojasnim, kakšne razmere so pri tem delu in kaj se lahko zasluži. Naša družba plača po $30.00 za vsak aker sladkorne pese. Plačamo vam vožnje stroške do dela, damo prosto stanovanje, velik vrt, kurivo in drugo vse brezplačno. Lahko redite kravo in prašiče. Kdor želi sprejeti to delo in hoče pojasnila, naj se nemudoma obrne osebno ali pismeno do mene:

MATIJA EGREŠIČ, 1148 N. Wells Street (Tel. Superior 6611), Chicago, Ill.
OWOSSO SUGAR CO., OWOSSO, MICHIGAN.

POZOR SLOVENKE!

Išče se slovenska kuharica, sprejme se tudi ženska z enim ali dvema otrokoma. Udova ali tudi omožena s soprogom. Prosto stanovanje, plača se $45 mesečno. Za nadaljna pojasnila obrnite se na naslov: Anton Russ, 224 Dakota Ave., Youngstown, Ohio.

SVOJE ROJAKE ZDAJ ZOPET LAHKO DOBITE V AMERIKO.

Priseljeniške postave ostanejo še zmeraj v veljavi kot pred vojno. Svojo rodbino lahko dobite v Ameriko. Podpisani vam bo dal navodila, kako dobite v kraju potne liste. Pišite, ali se pa osebno obrnite na znanega rojaka Matijo Skender, Javnega Notarja, 5227 Buttler Street, Pittsburgh, Pa. On Vam bo stvar uredil in pojasnil. (Adv.)

Ostra cenzura na Poljskem.

Berlin. — Poljska vlada je suspendirala do 26. aprila vse privatne brzojavne depeše iz Poljske v tuje države.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO 25 DEKLET

ZA DELO PRI SLADČICAH HLADITI "KENDI". DOBRA PLAČA, 44 URNO DELO NA TEDEN. VSOBOTAH SE NE DELA. NOBENE SKUŠNJE SE NE ZAHTEVA. OGLASITE SE PRI:

E. J. BRACH SONS
311 E. ILLINOIS STREET,
FACTORY No. 1.
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO
ŽENE IN DEKLETA
za lahko tovarniško delo, kjer je dobra primerna plača. Mi potrebujemo gotovo število delavk. Pri delu sedite. Računa se, da je to en najboljših prostorov v mestu.
BENJAMIN ELECTRIC MFG. COMPANY,
523 S. Green St., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
delavca pomočnika za pripravljenje slanine. Oglasite se pri:
220 N. Green St. Uprašajte po Mr. Millerju.

POTREBUJEMO
DEKLETA IN ŽENE
pod 35 let starosti, za različno tovarniško delo v veliki tovarni na zapadni strani mesta. — Dobra plača in izvrstne delavne razmere.
MECHANICAL RUBBER CO.,
239 W. Grand Ave.,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO
DELAVCE za tovarniško in navadno delo v veliki tovarni gumijastih izdelkov na zapadni strani mesta. — Dobra plača in izvrstne delavske razmere.
MECHANICAL RUBBER CO.
236 Grand Ave.,
CHICAGO, ILL.

DEKLETA IN ŽENE
za prijazno tovarniško delo. Plača je $16 tedensko v začetku. Nobene skušnje se ne zahteva. Lahko zaslužijo $20 do $28 kadar se priuče. Stalno delo.
Oglasite se pri:
OLSON RUG CO.,
1508 W. Monroe St. Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
Raznovrstne pomoči za delo v pralnici.
Oglasite se pri:
Great Western Laundry,
2139 W. Madison St.

POTREBUJEMO
"Die sinkerje in trimming die izdelovalce. Strojnike, barvarje, navadne delavce itd. Dobra plača. Stalno delo in prijazna okolica. Oglasite se pri: A. H. Myers, delodajalnemu uradniku.
WHITMAN & BARNES MFG. COMPANY
Morgan and 120th St.,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO
delavce v našem skladišču. Dobra plača, izkušenost nepotrebna.
SHAVINGS & SAWDUST CO.,
23rd & Western Ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEM
20 delavcev za farmo in za pomaganje v cvetličnjakih (greenhouses). Stalno delo, dobra plača.—Vprašajte na:
2029 Grenshaw St.,
pol bloka severozapadno od 12th in Robey St.